

государственный энергетический университет имени В. И. Ленина». – Иваново, 2017. – 124 с.

7. Duden Ratgeber — Briefe und E-Mails gut und richtig schreiben
Geschäfts- und Privatkorrespondenz verständlich und korrekt formulieren /
Redaktionelle Leitung: Hotz J., Redaktion: Bambah-Horst E. 2. – Auflage
Mannheim, Zürich: Dudenverlag, 2013. – 608 S.

Тематика: Державне управління

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІ ЯВИЩАМ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Борко Т.М.

К. П. Н.,

Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв»,

Чампой Н.А.

Приватний вищий навчальний заклад «Київський університет культури»

Політична корупція є істотною загрозою прозорості функціонування системи публічного (державного) управління та демократії в цілому на всій території Європейського Союзу. Тому цій проблемі та питанню протидії корупції загалом в Європейській співдружності приділяється неабияка увага. Керівні органи Євросоюзу ставлять боротьбу з усіма проявами корупції у якості одного зі своїх головних завдань.

Так, стаття 29 Договору про Європейський Союз визначає, що, Союз має на меті забезпечити громадянам високий рівень безпеки у просторі свободи, безпеки та справедливості через спільні дії держав-членів у сферах правоохоронної та судової співпраці в кримінальних справах, а також через

запобігання расизму, ксенофобії та боротьбі проти них. На шляху до цієї мети належить запобігати будь-якій, зокрема організованій злочинності, тероризмові, торгівлі людьми та злочинам проти дітей, незаконній торгівлі наркотиками та зброєю, корупції, шахрайству [2].

Якщо сам Договір про Європейський Союз окреслює лише загальні напрями протидії незаконної діяльності, у тому числі корупції (з точки зору нормативного правового підходу до корупції), то аналіз діяльності керівних органів ЄС, національних урядів та спеціально створених інституцій для боротьби з цим явищем дозволяє стверджувати про значно ширший діапазон заходів у цій сфері.

Варто відзначити, що антикорупційні правові інструменти, розроблені на той час конвенціями Європейського Союзу, та деякими іншими правовими документами тлумачили корупцію виключно з позицій правового підходу: як одне із діянь у сфері організованої злочинності або як окремий вид фінансових правопорушень. Наприклад, тлумачення корупції як активного і пасивного підкупу національних державних посадових осіб і членів національних державних зборів, іноземних державних посадових осіб і членів іноземних державних зборів, посадових осіб міжнародних організацій і членів міжнародних парламентських зборів, підкуп суддів і посадових осіб міжнародних судів тощо присутнє в Кримінальній Конвенції про боротьбу з корупцією [3]. Відповідно через таке вузьке розуміння цього явища в них йшлося все ж таки, переважно, про карно-репресивні заходи, правові норми превентивного характеру проти економічної/фінансової злочинності (правила про суспільні процедури придбання, введення загальних бухгалтерських і ревізійних стандартів, внесення в чорний список неблагонадійних компаній тощо), а також запровадженні спеціалізації правоохоронних органів та органів прокуратури, що мало сприяти ефективнішому виконанню антикорупційного законодавства. Іншими словами основна увага зосереджувалася на боротьбі з корупцією, про що свідчили і назви цих документів.

Досить показовим прикладом виваженої імплементації європейського комунітарного права в національне законодавство та застосування запобіжних інструментів протидії політичній корупції в системі публічного управління є досвід Фінляндії. Саме цю країну міжнародна неурядова організація по боротьбі з корупцією «Трансперенсі Інтернешнл 2016» не один рік поспіль визначає як одну з найменш корумпованих країн серед 168 країн світу. Вона знаходиться на 2-му місці в рейтингу [1, с. 113]. Фінляндія як член Європейського Союзу є учасником усіх основних нормативних документів Євросоюзу з питань боротьби з корупцією. Основним принципом імплементації європейських законів у національну правову систему є органічне поєднання національного законодавства цієї країни із загальноєвропейським із мінімально можливими змінами першого.

Так, у Фінляндії не існує спеціальної стратегії стосовно протидії політичній корупції в органах державної влади. Так само не існує спеціальних антикорупційних законів. Замість цього в країні діють запобіжні антикорупційні норми, виписані в низці правових актів про публічну службу та фінансуванні політичних партій.

Фінляндія відноситься до тих європейських країн, де відсутні спеціальні антикорупційні органи. Їх роль виконують Канцлер юстиції та Парламентський Омбудсмен. Вони контролюють діяльність публічної влади. Зокрема до їхніх обов'язків відносяться спостереження за законністю дій Уряду й Президента. Розподіл повноважень здійснюється за домовленістю.

Для розгляду обвинувачень проти вищих посадових осіб особливої категорії (членів уряду, канцлера юстиції, омбудсмана парламенту, членів Верховного або Адміністративного суду) існує спеціальний інститут - Державний суд, що скликається лише у разі необхідності, але діє на підставі встановлених Конституцією країни правил. Цей суд може також розглядати обвинувачення проти президента країни. Фактично це «суд імпичменту», що може приймати рішення про звільнення з посади осіб зазначеної категорії.

Таким чином, на відміну від тієї ж Франції, у Фінляндії від обвинувачень у політичній корупції й покарань не рятують ні висока посада, ні депутатські мандати, ні суспільна популярність.

Слід визнати, що найменш враженою політичною корупцією в Євросоюзі цю країну робить більшою мірою не вплив європейських комунітарних норм, а прозорість національного публічного управління, істотний рівень політичної культури посадовців, значна громадська активність (її роль виконує у Фінляндії ЗМІ), а також висока довіра громадян до органів влади.

Досить корисний і показовий з точки зору успіхів та невдач є досвід деяких нових членів Євросоюзу із Східної Європи, які мали багато в чому схожі з Україною проблеми, проте спромоглися створити в цілому ефективні механізми протидії політичній корупції в системі публічного управління. На нашу думку, істотною, якщо не основною причиною антикорупційних заходів керівництва цих країн у цьому питанні стала перспектива вступу в ЄС.

На початку 2000-х рр. корупція стала серйозною проблемою для демократичного розвитку Словаччини. Це підтверджувалося результатами опитувань громадської думки. Згідно з опитуванням населення країни було впевнено в тому, що корупція в Словаччині широко поширена. До сфер з найвищим рівнем корупції відносилися й ті, що мають відношення до політичної корупції в секторі публічного управління: судова система, міністерства й інші органи центрального державного апарату [6, с. 107]

Старт рішучим антикорупційним заходам було дано рішенням уряду про розробку «Національної програми Словаччини по боротьбі з корупцією – 2000» [4]. Основною Метою документа була розробка концепції боротьби з корупцією, визначення принципів, методів і засобів і напрямів необхідних для успішної реалізації завдання.

На сьогодні реалізацією означеної Програми керує Департамент по боротьбі з корупцією Міністерства юстиції Словаччини. Департамент є основним консультативним органом, що надає рекомендації заступникові прем'єр-міністра й міністрові юстиції. Особлива увага Департаменту

приділяється співробітництву з бізнесовими структурами й неурядовими організаціями, а також розвитку негативного ставлення суспільства до корупційних проявів, у тому числі, в сфері державного управління [6, с. 119].

Разом з тим приклад Словаччини свідчить про існування істотних проблем у подоланні саме політичної корупції в сфері державного управління. В останні роки, як свідчать офіційні джерела в країні виріс рівень політичної корупції. Основними причинами такого стану речей можна відзначити: незавершеність законодавчої роботи у досліджуваній сфері та недостатня політична воля державного керівництва, яке не спромоглося удосконалити інституційну основу роботи антикорупційних механізмів. Так, зокрема, законодавці засекретили приватизаційні контракти і контракти про інвестиційні стимули; не була вирішена проблема зняття політичного впливу на державних чиновників; був розширений імунітет конституційних чиновників; не був прийнятий Закон про лобіювання в Парламенті; не був впроваджений на практиці Закон про легалізацію майна; виявлені недоліки в державних закупівлях і тендерах тощо [5].

Подібна тенденція помітна і в інших нових членах ЄС.

Все це свідчить про певний спротив політичних еліт деяких нових членів ЄС впровадженню європейських норм протидії саме політичній корупції на тлі в цілому успішного процесу боротьби з побутовою та бюрократичною корупцією. Означений спротив можна пояснити як культурно-історичними та ментальними особливостями постсоціалістичних політичних верхівок нових членів ЄС, так і специфічною психологією людей наділеної політичною владою, яка базується на прагненні зберегти та примножити владу, що є спільним для будь-якої культури.

Список літератури:

1. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.; В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін.; за

ред. проф. Ю. В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 524 с.

2. Міжнародний документ «Договір про Європейський Союз» (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року) № 994 029 від 07.02.1992 [Електронне джерело] // Інтернет-портал Верховної Ради України. – Електронні дані. – Дата доступу: 12.06.2011. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_029.

3. Міжнародний документ «Кримінальна Конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173)», № ETS173 від 27.01.1999 [Електронний ресурс] // Інтернет-портал Верховної Ради України. – Електронні дані. – Дата доступу: 13.06.2011. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_101.

4. Национальная программа Словакии по борьбе с коррупцией – 2000 [Электронный ресурс] // Интернет-сайт Центра антикоррупционных исследований и инициатив «Трансперенси Интернешнл – Р». – Дата доступа : 08.07.2011. – Режим доступа : www.transparency.org.ru/INTER/DOC/SVK/Slovakia_Action_Plans_Ru.doc.

5. Проблемы борьбы с коррупцией в Словацкой Республике: некоторые факты и цифры [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.alactk.org/UserFiles/file/Peter%20Vilcak.pdf> (16.08.2011). – Название с экрана.

6. Суворин Э. В. Коррупция в постсоциалистических странах: сущность, особенности, стратегии противодействия (политологический анализ) : дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / Э. В. Суворин. – Москва, 2008. – 255 с.